

Lekce 3

Dějiny vyvoleného národa

Doposud jsme se zabývali vznikem světa a ranými dějinami lidstva. Nyní se zaměříme na jistého jednotlivce a počátek národa, skrze nějž Bůh uskutečnil svůj záměr s lidstvem. Tímto jednotlivcem byl Abraham; z dvanácti synů jeho vnuka Jákoba pak povstal zmíněný národ – Izrael.

Bůh si vybral Izraele za svůj lid, protože chtěl mít lid, skrze který by mohl uskutečnit na zemi své záměry. Z Boží volby měl plynout trojí užitek. Za prvé mělo být uprostřed silících temnot, jež obestíraly svět, zachováno uctívání pravého Boha. Za druhé mělo dojít k sepsání Božího slova – Písma svatého – a k jeho následnému uchovávaní a předávání příštím generacím. Za třetí tím měla být zachována rodová linie, která by umožnila přijít našemu Pánu Ježíši Kristu – zaslíbenému a tolik potřebnému Vykupiteli. Pro lid Boží, který měl toto všechno umožnit, to byla obrovská zodpovědnost!

Tato lekce ti pomůže vidět Boží nesmírnou moc, kterou projevil, když si vybral, zachovával a vysvobozoval svůj lid. Jak úžasné zázraky pro něj vykonal! Prostřednictvím studia těchto událostí získáš nové porozumění Božím záměrům.

osnova lekce

Je dána naděje
Člověk uposlechl
Je zrozen národ

cíle lekce

Po ukončení této lekce bys měl být schopen:

- pojednat o Abrahamových prožitcích a poukázat na souvislost mezi nimi, jeho vírou a národem izraelským.
- vylíčit prožitky Izraele v egyptském otroctví i následné vysvobození a vysvětlit, v čem spočívá jejich význam.
- vysvětlit Boží úmysl, když Bůh dovoluje, aby jeho lid procházel zkouškami a utrpením.

studijní činnost

1. Podle pokynů uvedených v této lekci si ve své Bibli přečti Gn 11 až Ex 14.
2. Pečlivě si projdi rozvinutí lekce. Zodpověz všechny studijní otázky. Svě odpovědi si vždy porovnej s těmi, které jsou uvedeny v závěru lekce. Zvláštní pozornost věnuj učení týkajícímu se života Abrahama. Vypracuj si osobní test a své odpovědi si pak zkontroluj.

rozvinutí lekce

JE DÁNA NADĚJE

Temné údobí

Přečti si Gn 11,1 – 9

Úkol 1. *Vyber tvrzení, které potvrzuje skutečnost, že civilizace vyličená v Gn 11 je vhodnou ilustrací modelu uváděného v Ř 1.*

I přes soud v podobě potopy se vzpoura člověka vůči Bohu dále šířila. Lidé, kteří v oné době ještě hovořili společným jazykem, si předsevzali uskutečnit zlý a pošetilý plán. Vystavěli město a v něm věž, které se pak začalo říkat Babel (nebo také babylónská věž). Zdá se, že tato věž byla ve skutečnosti lidskou snahou vyvýšit sebe dokonce i nad samého Boha – šlo tedy o určitou dobu snažení satanova (L 10,18; Iz 14,12 – 14). Avšak Bůh vykonal nad těmito lidmi soud. Zmátl jejich řeč a rozehnal je po celé zemi. Jednotlivé skupiny však již od této chvíle používaly odlišný jazyk. Takto byla potřena jejich schopnost sjednotit se ke společné vzpouře.

Lidská vzpoura, jak nám ji líčí Gn 11, je vhodnou ilustrací modelu uvedeného v Ř 1.

1. Přečti si Ř 11,19 – 29 a pak ve svém sešitě zodpověz následující otázky:

a Co mohou lidé poznat o Bohu, když přemýšlejí o jeho díle (v. 20).

b Jakým způsobem lidé odmítají pravdu o Bohu (v. 21)?

Nejdříve lidé pravdu o Bohu, která je jim přístupná, odmítnou. Vzápětí, tak jak odmítají pravdu, sestupují po následujících pěti stupních úpadku a rozkladu:

1. Jejich scestná mysl se ocitá ve tmě (v. 21).

2. Uctívají zobrazení podoby pomíjitelného člověka, ptáků, čtvernožců a plazů (v. 23).

3. Bůh je nechává na pospas nečistým vášním jejich srdcí (v. 24).

4. Bůh je vydává v moc hanebných vášní (vv. 26 – 27).

5. Protože si nedovedli vážit pravého poznání Boha, Bůh je vydává na pospas jejich zvrácené mysli (v. 28).

Zkaženost lidí vylíčená v Gn 11, stejně jako zkaženost v Gn 6, tedy byla výsledkem *lidského rozhodnutí* odmítnout pravdu o Bohu. Nezapomínej, že všichni lidé z Gn 11 byli přímými potomky Noeho, a proto měli poznání o Bohu.

Známý odborník na dějiny, Arnold Toynbee, vystopoval jedenadvacet oddělených civilizací v rozmezí šesti tisíc let lidských dějin. Začíná civilizací sumerskou a akkadskou, které vznikly po Božím soudu uvedeném v Gn 11, a končí nedávnými civilizacemi současného světa. Při svém studiu zjistil, že všechny tyto civilizace prošly zmíněným modelem úpadku a rozkladu. Semeno vzpoury, které v konečném důsledku přináší sebezničení, se nachází v každém člověku.

2. Civilizace vylíčená v Gn 11 je vhodnou ilustrací modelu uváděného v Ř 1, a to proto, že tito lidé

- a) neměli zbožného předka, který by byl žil s Bohem.
- b) odmítli pravdu, kterou v určité době poznali.
- c) nepoznali ani nepochopili pravdu.

Boží věrnost

Přečti si Gn 12,1 – 3

Úkol 2. *Uved', jakým způsobem povolal Hospodin Abrahama a jaká mu dal zaslíbení.*

Časové údobí zachycené v Gn 12 – 50 se často nazývá *věkem* (obdobím) *patriarchů* (praotců), poněvadž se zabývá životy mužů, kterým se říkalo patriarchové (praotcové). Mínilo se tím, že tito lidé byli tělesnými (i duchovními) otci lidu Božího. Tímto jménem byl označován Abram (později nazývaný Abraham) a jeho potomci: Izák, Jákob a Josef [někdy rovněž všech dvanáct synů Jákobových, srov. Sk 7,8 – 9 pozn. překl.]. Gn 12 – 50 nám líčí jejich vztah k Bohu.

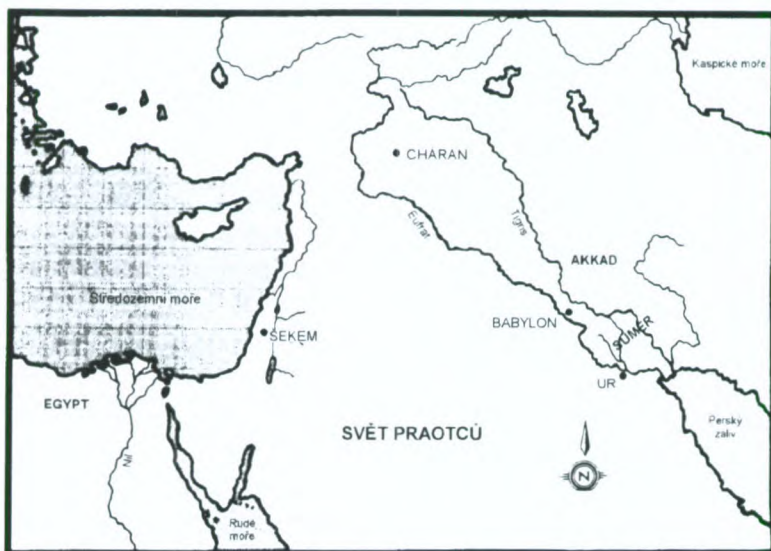
Je mnoho úžasných pravd, kterým se můžeme naučit z jejich životů! Stejně jako my, i oni se ve svém životě potýkali s mnohými těžkostmi; přece však kladně reagovali na Boží zjevení (na to, co jim řekl) a jeho vedení. Studium jejich života se pro nás může stát zdrojem

velikého povzbuzení! Ačkoli jako lidé byli slabí a často selhávali, přesto velmi citlivě reagovali na Boží lásku.

Věřili Božím zaslíbením. Poslouchali Hospodina a osobním způsobem zakoušeli jeho přítomnost. Bůh jim během jejich života dal velikou naději pro budoucnost.

Svět Abramův

Abram (později nazývaný Abraham) byl synem Teracha, který pocházel z Kaldejského Uru, města ležícího v Babylónii. Nalézalo se v oblasti „úrodného půlměsíce“, o kterém jsme se již zmínili v 2. lekci. V dobách po potopě zde po určitou dobu vládli Sumerové, kteří nepatřili mezi semitské národy. Později však toto území dobyli Akkadčané, kteří byli Semity. Kultura, z které vyšel i Abram, na tomto území přetrvávala po dobu přibližně jednoho tisíce let. Zmíněná místa a území si vyhledej na připojené mapě.

Ur bylo nádherné město o rozloze přes 60 ha, se vzkvétajícím obchodem, výrobou, soudnictvím a četnými náboženskými aktivitami.

Žilo zde pravděpodobně kolem 24 tisíc lidí. Modloslužba se soustřeďovala kolem obrovské, jedenadvacet metrů vysoké věže

Ze studia Gn 11,10 – 26 již víme, že Abram byl potomkem Noeho v linii Šémově. Přesto však byl Abramův otec Terach i lid, k němuž patřil, velice vzdálen poznání nejvyššího Boha. Terach spolu se svou rodinou uctívali modly (Joz 24,2 – 3).

3. Projdi si znovu odstavec Svět Abramův a pak zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

a Ur leželo poblíž Kaspického moře.

b Sumerové byli potomky Šéma, syna Noeho.

c Akkad leží severně od Sumeru.

d Po Sumerech vládli na zmíněném území Akkad'ané.

Boží povolání a Boží zaslíbení

Ačkoli doba byla zlá a lidé uctívali modly, Bůh zůstal věrný! I nadále jednal s člověkem.

V Abramově srdci se muselo nalézat určité svědectví o pravdě. Možná že právě poselství obsažené ve stvoření, tento první svědek o Bohu (Ž 19), jej podnítilo hledat Hospodina. Víme pouze, že Bůh povolal Abrama dokonce ještě předtím, než jeho rodina přesídlila z Uru Kaldejského do Cháranu (Sk 7,2).

I řekl Hospodin Abramovi: „Odejdi ze své země, ze svého rodiště a z domu svého otce do země, kterou ti ukážu. Učiním tě velkým národem, požeňmá tě, velké učiním tvé jméno. Staň se požeňmáním... V tobě dojdou požeňmání veškeré čeledi země.“ (Genesis 12,1 – 3)

Abramova zkušenost byla od začátku až do konce zkušeností víry.

Události, které následovaly, potvrzují nesmírnou důležitost víry jednotlivce. Zprvu rodina, zanedlouho rod, pak celý národ, a nakonec i celý svět byl ovlivněn Abramovou vírou, v níž následoval Hospodina.

4. Přečti si Gn 12,1 – 3 a pak ve svém sešitě zodpověz následující otázky:

- a Co měl Abram na Boží příkaz opustit?
- b Kam měl podle Božího slova jít?
- c Jaké věci Bůh zaslíbil učinit Abramovi?

ČLOVĚK UPOSLECHL

Abrahamovo putování

Přečti si Gn 12,4 – 9

Úkol 3. *Vyber tvrzení, které je popisem Abramovy cesty z Uru do Šekemu.*

Abram uposlechl Božího volání, aby opustil bezpečí a blahobyty, které mu nabízelo jeho rodné město Ur. Žd 11,8 o tom říká: „...vydal se na cestu, ačkoli nevěděl, kam jde.“ Bůh mu však zaslíbil lepší místo, a tak je horlivě hledal a trpělivě na ně čekal. Očekával, že nalezne „město s pevnými základy, jehož stavitelem a tvůrcem je sám Bůh“ (Žd 11,10).

Abram se nejdříve ubíral asi necelých tisíc kilometrů na sever podél jednoho z ramen Eufratu, až přišel do Cháranu, města, jež se velice podobalo Uru. Tady očividně kolísal ve svém rozhodnutí činit Boží vůli – zůstal zde a až po smrti svého otce se rozhodl Hospodina zcela uposlechnout. Vyšel tedy z Cháranu, dal se na jihozápad a po asi šesti stech padesáti kilometrech dorazil do Šekemu.

Podle Gn 12,7–8 vybudoval Abram Hospodinu dvakrát oltář. Jeho činnost byla tedy především osobní reakcí na Boží volání, ve které vyjádřil svou touhu uctívat pravého Boha, Pána zástupů. Jeho jednání bylo zároveň i svědectvím pro tehdejší společnost, oddávající se modloslužbě. Těšil se tak důvěrnému vztahu s Bohem, že byl proto i velmi neobyčejně nazván.

5. Přečti si Iz 41,8 a Jk 2,23. Abram (později Abraham) byl nazván Božím

- a) knězem.
- b) prorokem.
- c) přítelem.

6. Vrať se k předešlé mapě a vyhledej na ní místa, kde Abram pobýval po vyjití z Kaldejského Uru. Zakroužkuj písmeno před tvrzením, které je nejuvěstičnějším popisem Abramovy cesty.

- a) Abram odešel z Uru, ubíral se necelých tisíc kilometrů na sever, až přišel do Cháranu. Z Cháranu se vydal jihozápadním směrem a po asi šesti stech padesáti kilometrech dorazil do Šekemu.
- b) Abram se vydal na cestu z Uru, ubíral se podél Eufratu na jihozápad a po asi tisíci šesti stech kilometrech dorazil do Šekemu.
- c) Abram odešel z Uru na sever a své putování ukončil po necelém tisíci kilometrů v místě nazývaném Šekem.

Abrahamovy zkoušky

Úkol 4. *Urči, jaká vlastnost víry byla vystaveny zkoušce při jednotlivých zkouškách, kterými Abraham procházel.*

Prvních pět zkoušek; přečti si Gn 12,1 – 16,16

Nyní se budeme zabývat Abramovou duchovní poutí. Je mnohem důležitější, abychom chápali jeho putování, než je pouze znali ze zeměpisného hlediska. Neh 9,7–8 přináší prorocké slovo vysvětlující Abramovo duchovní putování:

Ty, Hospodine, jsi Bůh; ty jsi vyvolil Abrama a vyvedls jej z Ur-kasdímu a dals mu jméno Abraham. Shledal jsi, že jeho srdce je ti věrné, a uzavřel jsi s ním smlouvu... Dostál jsi svému slovu, neboť jsi spravedlivý.

Pokud budeme na toto prorocké slovo hledět jako na náčrt Abramovy zkušenosti, zjistíme, že se zde uvádějí čtyři hlavní události:

- 1) Bůh vyvolil Abrama, 2) Bůh změnil jeho jméno z Abrama na

Abrahama, 3) Bůh shledal, že Abraham je mu věrný, 4) Bůh s Abrahamem uzavřel smlouvu a dostal svému slovu. Tyto čtyři hlavní události odpovídají událostem uvedeným v příslušných kapitolách Geneze.

Abrahamovo povolání je zaznamenáno v Gn 12. V Gn 15,7 – 21 je vylíčena smlouva, kterou Bůh s Abrahamem uzavřel. Gn 12 – 16 zachycuje dobu, která byla nesmírně důležitá pro formování Abrahamova vztahu k Bohu. Je zde uvedeno pět konkrétních zkoušek, pomocí nichž Bůh shledal, že je mu Abraham věrný. Slovo *shledal* v původním jazyce znamená prozkoumal skrz naskrz. Abrahamova věrnost byla vyvedena na světlo – všechny její stránky začaly být zřejmé. Gn 17 líčí, jak Bůh změnil Abramovo jméno – od toho okamžiku se měl nazývat Abraham – a jak obnovil svou smlouvu s ním.

Na zkoušky vylíčené v Gn 12 – 16 se zaměříme blíže, poněvadž stejnými zkouškami můžeme procházet i my ve svém vlastním životě. Pečlivě si prostuduj níže uvedenou tabulku. Přečti si všechna biblická místa, na která se v ní odkazuje. Tabulka přináší zmíněných pět zkoušek, jimiž Abraham prošel, dřív než byla obnovena a stvrzena smlouva.

Všimni si, že poslední z uvedených zkoušek zahrnovala určité prodlení (oddálení). Od doby, kdy se Abram usadil v Kenaanu, již uplynulo čtyřicet let. Z lidského hlediska bylo nemožné, aby Abram a Sáráj měli dítě. Abram uvažoval o tom, že svým dědicem ustanoví svého služebníka, damašského Eliezera (Gn 15,2 – 4). Z jeho úmyslu se můžeme domnívat, že v uvedené situaci to byl v té době běžný zvyk.

Bůh však zamítl Abramovy plány a představy. On přece Abramovi a Sáráji již dříve zaslíbil, že budou mít *syna*. A nyní znovu dává Abramovi zaslíbení, že skrze tohoto syna se Abramovi potomci stanou početní jako hvězdy na nebi. Abram Hospodinovi uvěřil (Gn 15,6) a tato jeho víra se stala základem pro to, aby byl Bohem přijat. Ř 4,3 prohlašuje, že takováto víra je základem veškeré spravedlnosti před Bohem.

HISTORIE VYVOLENÉHO NÁRODA

7. Následující tabulka je zároveň i cvičením. Poslední dva sloupce vyplňš ty. V prvních třech sloupcích je uvedeno následující: a) biblický odkaz na místo, kde je vylíčena příslušná zkouška, b) stručná charakteristika zkoušky, c) místo, souvislosti nebo okolnosti zkoušky. Sloupec Problém se týká té stránky zkoušky, kterou musel Abram vírou a poslušností překonat. *Vlastnost víry* má na mysli druh reakce, která byla nutná k vítězství.

Přečti si všechna uvedená místa. Pak vyplň oba prázdné sloupce. Pro *problém* vyberej z těchto pojmů: bohatství, hlad, oddělení, prodlení (zdržení, oddálení), moc. Pro *vlastnost víry* máš k dispozici následující možnosti: horlivost víry, pokora, bezúhonnost, trpělivost, dostatek víry.

ABRAMOVY (ABRAHAMOVY) ZKOUŠKY

Biblický odkaz	Popis zkoušky	Souvislosti zkoušky	Problém	Vlastnost víry
1. Gn 11 až 12	Připravenost zpřetrhat přirozené svazky	Ur		
2. Gn 12,10 až 20	Tlak okolností (hlad)	Egypt		
3. Gn 13,1 až 18	Volba mezi svorností a neshodami s Lotem	Svár		
4. Gn 14	Bratrská láska a závislost na Bohu	Severští králové a Sodoma		
5. Gn 16	Doba čekání na narození syna	Abramova žena Sáráj		

Ostatní události; přečti si Gn 17,1 – 21,34; 23,1 – 20

Abramova lidská slabost se opět projevila v situaci, kdy se na popud Sáráj rozhodl, že to bude Sárájina otrokyně Hagar, která mu porodí syna. Ta mu také skutečně dala syna a Abram jej nazval Izmael. I přes tuto chybu se Bůh Abramovi znovu zjevil. Obnovil a potvrdil svou smlouvu, kterou již dříve s Abramem uzavřel. Abram se měl od této chvíle nazývat Abraham; Sáráji změnil jméno na Sára. Dále Bůh přislíbil své požehnání všem Abrahamovým potomkům, včetně Izmaela (Gn 17,1 – 18,15). Znamením a pečeti této smlouvy se stala obřízka. Přijetím a vykonáním obřízky vyjádřil Abraham svůj souhlas s uvedenou smlouvou a uznal tím i Boží vládu nad svým životem.

Zkáza Sodomy a Gomory (Gn 18 – 19), incident s abímelekiem (Gn 20), narození zaslíbeného dítěte Izáka (Gn 21) a smrt Sary (Gn 23) – to jsou všechno události, které se udály ve zmíněné době.

Poslední zkouška; přečti si Gn 21,1 – 19

Abrahama čekala ještě jedna zkouška, která měla prověřit jeho vztah k Hospodinu. Byla vyvrcholením všech předešlých a zároveň byla i rozhodující.

8. Přečti si Gn 22,1 – 19 a pak zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

a Bůh na Abrahamovi žádal, aby mu obětoval svého syna Izáka.

b Abrahám řekl svým služebníkům, že se k nim vrátí sám.

c Abraham pověděl Izákovi, že Bůh sám si vyhlédne beránka.

d Bůh byl spokojen s Abrahamovou poslušností.

Abraham musel překročit meze svého lidského uvažování, aby mohl na Izákovu otázku odvětit, že Bůh sám si vyhlédne beránka k oběti. Abrahamova připravenosti obětovat svého jediného syna dokládá jak jeho poslušnost, tak i neomezenou víru v Boha. Bůh se nejenom postaral o obětního beránka, ale rovněž znovu potvrdil své zaslíbení dané Abrahamovi. V Gn 22,16 – 17 čteme tato Hospodinova slova: „...protože jsi to učinil a neodepřel jsi mi svého jediného syna, jistotně ti požehnám a tvé potomstvo jistotně rozmnožím jako nebeské hvězdy a jako písek na mořském břehu.“

9. Která dvojice pojmů nejvýstižněji charakterizuje vlastnost víry, jež byla v případě obětování Izáka podrobena zkoušce?

- a) Bezúhonnost a pokora
- b) Trpělivost a čekání
- c) Poslušnost a bezvýhradná odevzdanost

10. Nalézáš se nyní ve svém životě v situaci, která je zkouškou pro tvoji víru? Ve svém sešitě tuto situaci popiš a uveď vlastnosti víry, které jsou nutné k tomu, abys zvítězil.

Abrahamovi potomci

Úkol 5. *Urči popis Abrahamových potomků a spojitost každého z nich s lidem izraelským.*

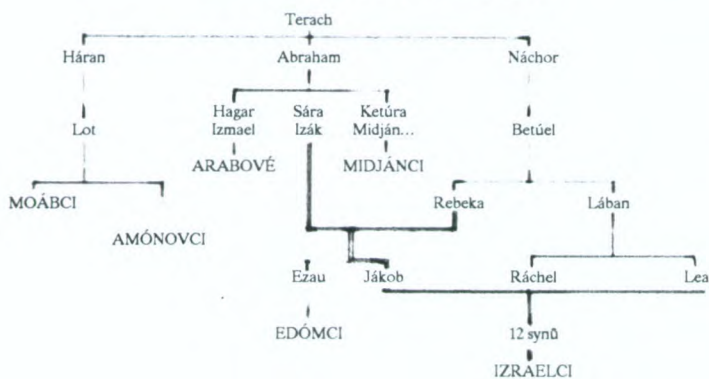
V předešlém oddíle jsme si podrobně všimli života Abrahamova, poněvadž Abraham je zosobněním pravé podstaty víry. Ačkoli nemůžeme věnovat tutéž pozornost každému z Abrahamových potomků, přesto se o nich dozvíme mnohé zajímavé věci.

Následujícímu znázornění říkáme genealogická tabulka. Zachycuje příbuzenské vztahy mezi potomky Abrahamovými. Tučná čára vyznačuje tu část rodiny, na kterou se zaměřuje biblické podání. Tabulka například uvádí, že Terach měl tři syny: Hárana, Abrahama a Náchora. Níže uvedených synů se pak nacházejí jména jejich potomků. Z nich pak někteří uzavřeli mezi sebou manželský svazek; jsou tedy opět spojeni čarou. Rebeka, vnučka Náchorova, si vzala Izáka, syna Abrahama a Sáry. Ráchel a Lea, pravnučky Náchorovy, se staly ženami Jákoba, vnuka Abrahamova.

11. Zakroužkuj písmeno před každým z Abrahamových potomků.

a) Rebeka	e) Jákob
b) Lot	f) Ráchel
c) ARABOVÉ	g) IZRAELCI
d) EDÓMCI	h) MOÁBCI

ABRAHAMOVI POTOMCI

Vzpomínáš si na ony tři důvody, pro které si Bůh vyvolil jeden z národů? (Viz úvod lekce.) Třetím důvodem bylo zachování rodové linie, která by umožnila přijít našemu Vykupiteli Ježíši Kristu. Gn 24 až 50 vypráví o třech Ježíšových předcích, kteří byli potomky Abrahamovými: Izákovi, Jákobovi a Josefovi.

Izák; přečti si Gn 24,1 – 26,35

Izákův příběh se zdá být ve stínu životních osudů jeho otce Abrahama a jeho syna Jákoba. Nicméně i on byl důležitou součástí Božího plánu. Abraham dohlédl na to, aby si Izák nevzal ženu z dcer Kenanců. Elíezer, Abrahamův služebník, uposlechl pokynů svého pána a přivedl Izákovi ženu zprostředkovaně Abrahamova příbuzenstva žijícího v Mezopotámii (Gn 24). Hospodin Izákovi potvrdil smlouvu uzavřenou s jeho otcem (Gn 26,2–5). Prostřednictvím Izáka byla Boží zaslíbení předána dál jeho synu Jákobovi.

12. Na základě Gn 25, 27 – 28 stručně popiš rozdělení, k němuž došlo v Izákově rodině.

.....

Jáko; přečti si 27,1 – 37,1

Navzdory svým selháním si Jákob dokázal vážit požehnání, jež plynuly z Boží smlouvy. Zdá se, že byl nadšen Božím zaslíbením – myšlenkou národa, který by byl požehnáním pro celý svět. Při čtení jeho příběhu jsme svědky toho, že i on, stejně jako ostatní lidé, musel nést následky hříchu. Hospodin jej zkoušel, vychovával i trestal, a takto jej vedl k velikosti. Bůh s ním jednal jako se synem (Žd 12,5 – 8).

Nakonec Bůh rozhodl, že se už nebude jmenovat Jákob (to je *Úskočný*), nýbrž *Izrael* (to je *Zápasí Bůh*). To bylo rovněž jméno, které se později používalo pro Boží vyvolený lid – Izrael. Jákobových dvanáct synů dalo vznik dvanácti pokolením izraelským (Gn 49).

13. Jak Izák, tak Jákob se v případě svých dětí dopustili podobné chyby. Přečti si Gn 37,3 – 4. Zakroužkuj písmeno před tvrzením, které popisuje zmíněnou chybu.

- a) Jak jeden, tak druhý neprojeví svým dětem dostatek lásky a citu.
- b) Oba jednomu ze svých synů zvlášť stranili.
- c) Oba dali všem svým synům drahé dárky.

Josef; přečti si Gn 37,2 – 50,26

Josefův příběh nás přesvědčuje o tom, že se v jeho případě jednalo o jednu z největších a nejkrásnějších osobností v celé Bibli. Jeho příběh je potvrzením Božího zaopatřování, které může zakusit i každý z nás osobně. Josef byl v sedmnácti letech prodán jako otrok do Egypta. V třiceti se stal v Egyptě vládcem. Deset let nato, v době kdy na celém území „úrodného půlměsíce“ panoval veliký hlad, sestoupil do Egypta i Jákob se svou rodinou, která v té době čítala sedmdesát osob. Kvůli Josefovi jim farao (egyptský král) dovolil usadit se v zemi Gošenu, východně od místa, kde Nil ústí do Středozemního moře. Tato oblast byla pro ně jako pastevec ideální. Zde se také rozmohli co se počtu, bohatství i vlivu týče.

V Gn 15,13 – 16 Bůh Abrahamovi oznamuje, že jeho potomci budou žít mnoho let jako cizinci v cizí zemi. A tak ačkoli konec Genese vypadá, jako by záměr, který měl Bůh se svým lidem, ztroskotal – poslední otázkou, kterou se kniha zabývá, je Josefova smrt a jeho

pohřeb – není tomu tak. Bůh věděl, že se Izrael musí stát početnějším a silnějším, než bude moci zabrat zaslíbenou zemi. Rovněž muselo být zabráněno smíšeným manželstvím s dcerami Kenaanců a vlivu jejich modloslužby na Izraelce. Jak podivuhodně se lid Hospodinův v Egyptě rozmohl, zesílil a postupně si i začal uvědomovat Boží záměry!

14. Znovu si projdi předešlý oddíl a pak přiřaď jednotlivá osobní jména (pravý sloupec) k příslušné charakteristice (levý sloupec).

a	Byl nevlastním bratrem Izákovým.	1) Náchor
b	Jeho druhé jméno bylo Izrael.	2) Abraham
c	Dvě ženy patřící mezi jeho potomky se staly ženami Jákobovými.	3) Sára
d	Uchvátil bratrovo prvorozenství.	4) Izák
e	Byla matkou Izákovou.	5) Izmael
f	Přiměla Jákoba, aby obelstil svého otce.	6) Rebeka
g	Bůh na něm žádal, aby mu obětoval svého jediného syna.	7) Jákob
h	Z jeho vnuka Jákoba povstalo dvanáct pokolení.	
i	Stranil svému synu Ezauovi.	
j	Spolu se svými syny sestoupil do Egypta a bydlel tam až do své smrti.	
k	Stranila svému synu Jákobovi.	

JE ZROZEN NÁROD

Malá skupina, čítající pouhých sedmdesát lidí, kteří se vydali do Egypta, se početně neobyčejně rozrostla. Aby však Izraelci mohli zabrat zemi přislíbenou praotcům, museli být nejdříve vysvobozeni a připraveni. Bylo nutné, aby vytvořili národ.

Ačkoli tato příprava trvala pouhých padesát let, byla tak důležitá, že je jí věnována šestina Starého zákona: celý Exodus, Leviticus, Numeri a podstatná část Deuteronomia. Zde je základní přehled zmíněné přípravy:

Z Egypta k Sínaji	Ex 1 – 18
Táboření u Sínaje	Ex 19 – Nu 10,10
Putování pouští	Nu 10,11 – Nu 21
Táboření v Moábské pustině	Nu 22 – Dt 34

Zajetí a otroctví

Přečti si Ex 1 – 2

Úkol 6. *Vyber tvrzení, která objasňují, jakým způsobem připravila egyptská zkušenost Izraelce učinit další Bohem očekávaný krok.*

Zatímco Genese je plná lidského selhávání, Exodus uvádí strhující příběh Boha pospíchajícího člověku na pomoc. Je to veliká kniha *vykoupení – vykopení ze zajetí a otroctví*.

Název knihy znamená *vyjítí*. Úvodní kapitoly přinášejí vylíčení jednoho z nejdramatičtějších údobí v dějinách Božího lidu, kdy Bůh svému lidu umožnil vyjít z Egypta, vysvobozuje je z rukou jednoho z nejmocnějších vládců tehdejší doby – egyptského faraóna.

Na začátku Exodu čteme o těžké době, kdy naděje Božího lidu, že obdrží zaslíbenou zemi, se ocitla na nejnižším bodě. Josef zemřel ve svých sto deseti letech. „V Egyptě však nastoupil nový král, který o Josefovi nevěděl.“ (Ex 1,8) Izraelci, kteří se co se počtu i bohatství týče nesmírně rozmohli, začali vyvolávat faraónovy obavy, že by se v případě válečného konfliktu mohli stát „pátou kolonou“ – připojit se k nepříteli. Byli tedy podrobeni tomu nejtěžšímu otroctví. Nastaly pro ně těžké časy. A přece právě tato skutečnost vedla k oživení téměř zapomenutého snu – obsadit zaslíbený Kanaan, stát se zvláštním lidem Hospodinovým.

Je skutečně možné, že Izraelci by byli z Egypta nikdy nevyšli a netáhli do země zaslíbené, kdyby byli měli v Egyptě stále pohodlí a blahobyt. Bůh však nepovažoval jejich pohodlí za to nejpřednější. Zajímal se především o jejich *charakter a prospěšnost* (užitečnost). Podobný záměr má Bůh i s námi – vždyť i my jsme jeho lid. Nesmíme na tento záměr nikdy zapomínat.

15. Projdi si znovu Ex 1 – 2. Egyptská těžká zkušenost připravila Izrael na další Bohem očekávaný krok, a to proto, že

- a) se za tu dobu stali silní a početní.
- b) měli pohodlí a bezpečí.
- c) se stali méně početní a slabí.
- d) ve svém utrpení volali o pomoc.

Utrpením se lid Boží stal silnějším a jeho naděje ožila. Nyní byli připraveni učinit další kroky na cestě k uskutečnění Božích záměrů, k nimž patřilo i to, aby se stali jeho svědky.

Vykoupení a vysvobození

Úkol 7. Vyber popis vysvobození Izraele z egyptského zajetí a plně si uvědom význam této události.

Bůh si vyvoluje člověka; přečti si Ex 3 – 6

Při studování Božích plánů s lidstvem si můžeme povšimnout, že tyto plány vždy zahrnují vyvolené jedince – jak muže, tak ženy. To platilo i v případě vysvobození Izraele z egyptského zajetí. Během oněch posledních a velmi truchlivých let zajetí se rodičům z Léviova rodu narodil syn. Farao již dříve nařídil, aby každé dítě mužského pohlaví, jež se narodí Izraelcům, bylo zabito. Avšak tohohle chlapečka jeho matka, když jej už déle nemohla skrývat, položila do ošatky a vložila do rákosí při břehu Nilu.

Dítě nalezla dcera faraónova, vzala je k sobě a pojmenovala ho Mojžíš to je *Z vody vytažený*, či spíše *Vytahující*). Díky zásahu Mojžíšovy starší sestry bylo dovoleno matce dítěte, aby je odkojila a starala se o ně, dokud neodroste. Události v Mojžíšově životě nasvědčují tomu, že mu jeho matka vyprávěla o jeho lidu a živém Bohu, a Mojžíš na to nikdy nezapomněl.

Když Mojžíš vyrostl, byl vzat od své matky, aby byl vychováván na královském dvoře. Měl k dispozici veškeré egyptské bohatství. Během čtyřiceti let na faraónově dvoře se mnohému naučil. Přesto se však i nadále počítal a hlásil ke svým izraelským bratrům, někdy dokonce i špatným způsobem (Ex 2,11 – 16). Mojžíš, stejně jako my, nebyl dokonalý. Bůh ho musel zavést do midjánské pouště, kde jej očekávalo

druhé veliké období výchovy a vzdělávání. Zde Mojžíš strávil čtyřicet let svého života.

Konečně, když bylo Mojžíšovi osmdesát, se mu zjevil Hospodin. Jak Mojžíš stál poblíž hořícího keře v midjánské zemi, Bůh k němu promluvil: „Já jsem Bůh tvého otce (var: tvých otců), Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův...“ – čímž se sám uvedl do spojitosti se smlouvou uzavřenou s praotci (Ex 3,6). Hospodin rovněž Mojžíšovi oznámil věci, které byly zahrnuty v jeho plánu pro Mojžíšův život (Ex 3,1 – 1,17). Během posledních čtyřiceti let svého života vyvedl Mojžíš lid Boží z Egypta a přivedl jej na hranice zaslíbené země.

16. Mojžíš je v Bibli uváděn na mnoha místech. Projdi si znovu Ex 1 – 3, přečti si Sk 7,22 – 30 a pak přiřaď jednotlivá místa (pravý sloupec) k příslušnému popisu toho, čemu se tam Mojžíš naučil nebo co se dozvěděl (levý sloupec).

a Naučil se znát Boha.	1) Matčín dům
b Dozvěděl se, že je Izraelec.	2) Faraónův palác
c Dozvěděl se, že jej Bůh posílá k faraónovi.	3) Midjánská země
d Naučil se egyptské moudrosti.	

17. Přečti si Žd 11,24 – 26. Podle tohoto místa učinil Mojžíš několik důležitých rozhodnutí. Přiřaď druh rozhodnutí (pravý sloupec) k jeho vlastnímu obsahu (levý sloupec).

a všechny poklady Egypta.	1) Mojžíš se rozhodl
b upírat svou mysl k budoucí odplatě.	2) Mojžíš odmítl
c nazývat se synem faraónovy dcery.	
d snášet příkoří s Božím lidem.	
e na čas žít příjemně v hříchu.	

Byl to Mojžíš, kdo napsal Pentateuch (prvních pět knih Bible). Jeho egyptské vzdělání spolu s duchovními zkušenostmi a prožitky mu pomohly zhostit se úspěšně tohoto nelehkého úkolu.

Bůh vysvobozuje izraelský lid; přečti si Ex 7 – 14

Vysvobození Božího lidu z faraónovy mocné ruky vypadalo jako neuskutečnitelný úkol. Moc Egypta byla v té době obrovská. Rozšířila se přes Palestinu až do oblasti Eufratu.

Mojžíš faraóna požádal, aby lid Boží propustil. Faraónova odpověď několika málo slovy vystihuje celý jeho postoj – jedná se o klasický příklad: „Kdo je Hospodin, že bych ho měl uposlechnout...?“ (Ex 5,2) Bůh Mojžíšovu žádost podepřel nadpřirozenými pohromami, často nazývanými egyptské rány. Prvních devět se podobalo podobným přirozeným událostem, ke kterým občas dochází v údolí Nilu – mrtvé ryby, shluky hynoucích žab, vši a komáři, hejna hmyzu a s ním spojená nákaza, vředová onemocnění a krupobití, ničící někdy i celou úrodu. Poslední rána pak byla soudem nad všemi egyptskými božstvy (Ex 12,12).

Nejdříve čteme, že farao zůstal neoblomný, nebo jak to formuluje původní hebrejský text – *zatvrdil své srdce*. Pak čteme, že Bůh jej přivedl k tvrdošijnosti, nebo opět slovy Bible: *zatvrdil faraónovo srdce* (Ex 7,3). Z toho můžeme soudit, že Bůh pouze posílil faraóna v jeho dřívějším rozhodnutí. Farao se sám svobodně rozhodl vzdorovat, *Bůh jej pak pro svou vlastní slávu přiměl v tomto stavu zůstat*. Zmíněné rány ukázaly moc Boha Izraele jak Egyptanům, tak i samým Izraelcům. S každou ránou si lidé mohli více uvědomovat nadpřirozenou moc Boží.

Nakonec Bůh seslal poslední ránu. Její následky byly tak hrozné, že Egyptané od této chvíle naléhali na izraelský lid, aby okamžitě odešel ze země (Ex 12,33).

18. Znovu si projdi Ex 12,21–36 a pak ve svém sešitě zodpověz následující otázky:

a Co řekl Mojžíš Izraelcům, aby učinili (vv. 21–22)?

b Co jim řekl, že učiní Hospodin (v. 23)?

c Co se stalo Egyptanům (v. 29)?

d Jaké dvě věci Egyptané učinili (vv. 31. 35–36)?

e Proč se hod beránka v hebrejštině nazývá *pesach* (tj. přeskočení)?

Izraelci se neprodleně vydali na cestu, nesouce s sebou bohatství Egypta. Ubírali se směrem k Rudému moři. To nebyla ta nejkratší

cesta do Kenaanu. Přímořskou cestou, hojně používanou jak pro obchodní, tak vojenské účely, by byli mohli dojít do země kenaanské během dvou týdnů. Bůh se však rozhodl vést je směrem k Rudému moři. Nezapomínej, že se jednalo o neuspořádané masy dřívějších otroků. Potřebovali čas a příležitost k tomu, aby se stali jednotní. Bůh nechtěl, aby se vrátili zpět do Egypta. A také chtěl vykonat ještě jeden mocný čin, který by měl na Egyptě any nesmírný dopad – aby tak mohli poznat, že on je Hospodin a Pán (Ex 14,4).

Bůh svůj lid vedl ve dne v sloupu oblakovém a v noci v sloupu ohnivém – on sám šel před nimi ve zmíněném sloupu. Když Egyptané změnili na celou věc svůj názor a začali Izraelce pronásledovat, Bůh přemístil oblakový sloup *za* svůj lid, mezi něj a jeho nepřátele. Pak poslal silný východní vítr, který vody rozpoltil, takže Izraelci mohli projít prostředkem moře po suchu. Byli svědky toho, jak Egyptany, kteří se je snažili dostihnout, pohltilo moře. Hospodin svůj lid slavně vysvobodil!

19. Co vypůsobil tento zázrak u Izraelců (Ex 14,31)?

.....

20. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

- a Bůh způsobil, že se faraó zcela svobodně rozhodl vzdorovat.
- b Prvorození v Izraeli byli ušetřeni, protože Izrael žil v zemi Gošenu.
- c Faraó nakonec Izraelce požádal, aby odešli z jeho země.
- d Izraelci nebyli s to vzít si cokoliv s sebou.
- e Izraelci se do země kenaanské nevydali nejkratší cestou.

21. Hospodin svůj lid zázračně vysvobodil. Význam této události spočívá v následovném:

- a) Dovídáme se z ní, že se Mojžíšovi přece jen nakonec podařilo změnit faraónovo smýšlení o celé věci.
- b) Ukazuje nám, že Izraelci byli moudřejší a chytřejší než Egyptané.
- c) Jednoznačně ukazuje, že žádný bůh není jako Hospodin.
- d) Můžeme z ní vidět, že Izrael byl už v té době velikým národem.

Izraelci se ještě museli mnohému naučit. Očekávalo je vychovávání, cvičení v kázni i trestání. Očekávalo je i nadpřirozené zao-

patřování a lekce týkající se vůdcovství. Avšak velká proměna se již udála: národ byl zrozen v jednom dni... zrozen na základě prolité krve... jako malé dítě se pokoušející postavit se na vlastní nohy... snažící se nalézt smysl své existence. Avšak *byl* to lid Boží.

osobní test

1. Proč je civilizace vylíčená v Gn 11 vhodnou ilustrací pro Ř 1?
 - a) Protože tito lidé odvrhli Boží pravdu a žili ve vzpouře.
 - b) Protože neměli žádné poznání o Bohu.
 - c) Protože začali uctívat zobrazení podoby plazů.
2. Boží povolání znamenalo pro Abrahama
 - a) mít mnoho potomků.
 - b) stát se velikým národem.
 - c) odejít z rodné země.
3. Zakroužkuj písmeno před variantou, která uvádí místa Abrahama putování ve správném pořadí.
 - a) Cháran, Ur, Šekem
 - b) Šekem, Ur, Cháran
 - c) Ur, Cháran, Šekem
4. Při Abrahamově poslední zkoušce by vyzkoušena následující vlastnost víry:
 - a) pokora.
 - b) poslušnost.
 - c) trpělivost.
5. Dvanáct pokolení izraelských povstalo z dvanácti synů
 - a) Abrahamových.
 - b) Jákobových.
 - c) Josefových.
6. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením:
 - a Abramova (Abrahamova) víra byla zkoušena poté, co mu Bůh zaslíbil mnoho potomků.
 - b Abraham obdržel znamení obřízky až potom, co uvěřil Božímu slovu.
 - c Jákob sestoupil do Egypta před Josefem.
 - d Muž, jehož původní jméno znamenalo *Úskočný*, obdržel nové jméno, jehož význam byl *Zápasí Bůh*.
 - e Mojžíš se setkal s Bohem na faraónově dvoře.
 - f V době, kdy Izraelci vyšli z Egypta, byli již zcela připraveni vejít do zaslíbené země..

odpovědi na studijní otázky

11. c) ARABOVÉ
d) EDÓMCI
e) Jákob
g) IZRAELCI
1. a Jeho věčnou moc a božství.
b Nevzdávají mu čest a nejsou mu vděční.
12. Izák stranil Ezauovi a Rebeka Jákobovi; to bylo příčinou jistého napětí mezi Jákobem a Ezauem.
2. b) odmítli pravdu, kterou v určité době poznali.
13. b) Oba jednomu ze svých synů zvlášť stranili.
3. a Nepravdivé.
b Nepravdivé.
c Pravdivé.
d Pravdivé.
14. a 5) Izmael.
b 7) Jákob.
c 1) Náchor.
d 7) Jákob.
e 3) Sára.
f 6) Rebeka.
g 2) Abraham.
h 2) Abraham.
i 4) Izák.
j 7) Jákob.
k 6) Rebeka.
4. a Měl opustit svou zemi, své rodiště a dům svého otce.
b Měl jít do země, kterou mu Bůh ukáže.
c Bůh mu zaslíbil, že z něj učiní veliký národ, že velkým učiní jeho jméno a že v něm dojde požehnání celá země.
(Tvoje odpovědi by se měly podobat shora uvedeným.)

15. a) se za tu dobu stali silní a početní.
d) ve svém utrpení volali o pomoc.
5. c) přítelem.
16. a 3) Midjánská země
b 1) Matčín dům
c 3) Midjánská země
d 2) Faraónův palác
6. a) Abram odešel z Uru, ubíral se necelých tisíc kilometrů na sever, až přišel do Cháranu. Z Cháranu se vydal jihozápadním směrem a po asi šesti stech padesáti kilometrech dorazil do Šekemu.
17. a 2) Mojžíš odmítl
b 1) Mojžíš se rozhodl
c 2) Mojžíš odmítl
d 1) Mojžíš se rozhodl
e 2) Mojžíš odmítl
7. Řádek 1: Oddělení; Horlivost víry.
Řádek 2: Hlad; Dostatek víry.
Řádek 3: Bohatství; Pokora.
Řádek 4: Moc; Bezúhonnost.
Řádek 5: Prodlení; Trpělivost.
18. a Měli vzít kus z bravu a zabít velikonočního beránka. Jeho krev měli potřít nadpraží a obě veřeje. Do rána neměli vycházet ze svého domu.
b Když Hospodin uvidí krev na nadpraží a obou veřejích, pomine tyto dveře a nedopustí, aby do tohoto domu vešel zhoubce.
c Hospodin pobil v egyptské zemi všechno prvorozené.
d Naléhali na lid aby odešel z jejich země. Na cestu jim dali stříbrné a zlaté šperky a pláště.
e Protože Hospodin „přeskočil“ – pominul domy Izraelců a jejich prvorozené ušetřil. (Srov. rovněž anglický název Passover; pass over znamená „pominout“ – pozn. překl.)

8. a Pravdivé.
b Nepravdivé.
c Pravdivé.
d Pravdivé.
19. „Lid se bál Hospodina a uvěřili Hospodinu i jeho služebníkovi Mojžíšovi.“
9. c) Poslušnost a bezvýhradná odevzdanost
20. a Nepravdivé.
b Nepravdivé.
c Pravdivé.
d Nepravdivé.
e Pravdivé.
10. Tvoje odpověď. Možná že stojíš před stejnými problémy jako kdysi Abraham. I ty, stejně jako on, můžeš nad nimi zvítězit.
21. c) Jednoznačně ukazuje, že žádný bůh není jako Hospodin.

poznámky